

Jednym z głównych zadań szkoły jest przygotowanie uczniów do wyboru zawodu, kierunku dalszego kształcenia i pracy zawodowej. Dlatego coraz częściej powstają SZOK-i, których głównym zadaniem jest pomoc młodzieży i przygotowanie jej do zmian zachodzących na rynku pracy.

Wpływ na decyzje i wybory zawodowe, karierę, myślenie o sukcesie i rozwoju zawodowym mają z pewnością nasze rodziny

Dla nauczyciela/doradcy znajomość zespołu czynników wpływających na budowanie ról zawodowych i rozwoju młodego człowieka ma istotne znaczenie w procesie dorastania. Warto brać pod uwagę zarówno kształtujące się cechy osobowości i indywidualne preferencje młodego człowieka oraz przyglądać się czynnikom rodzinnym.

W momencie, gdy dziecko rozpoczyna edukację szkolną, oddziałują na nie dwa podstawowe środowiska wychowawcze: rodzina i szkoła.

Oczywiście jedno nie zastąpi drugiego, ale każde odpowiada za wychowanie młodego człowieka; wymaga ciągłej wymiany doświadczeń i informacji.

Jednakże, czy kontakty rodzic – nauczyciel powinny wynikać tylko z obowiązkowego zobowiązania?

Od rodziców wymaga się pełnienia roli przewodników dziecka w coraz bardziej komplikującej się rzeczywistości związanej z wyborem dalszej edukacji czy wyboru zawodu. W tym bardzo trudnym, często przerastającym ich możliwości procesie wspierać ich może jedynie kompetentny, taktowny, empatyczny i kreatywny nauczyciel/doradca zawodowy. Tej wspomagającej funkcji nie ureguluje prawo, ale świadomość, że jedynie partnerski dialog, wzajemne zaufanie i życzliwość mogą zapewnić warunki prawidłowego rozwoju i sukces naszych wychowanków.

Modyfikowanie oddziaływań wychowawczych rodziców, ukazywanie właściwej drogi w pracy z dzieckiem, ułatwia wzajemne porozumienie między rodzicem a nauczycielem, pozwala wypracować wspólny kierunek działań. Zwiększenie kompetencji rodziców w ich roli doradczej i wychowawczej poprawia komunikację z dzieckiem. Nie jest to łatwe zadanie, ponieważ każdy człowiek posiada swoje priorytety, światopogląd, sposoby wychowania, wartości i cele życiowe zupełnie rozbieżne z poglądami innych.

T. Gordon w *Wychowaniu bez porażek* stwierdził, że „**Rodziców się oskarża, ale się ich nie szkoli**”. Myśl ta sygnalizuje, że niezbędne jest planowanie przez każdego szkolnego doradcę zawodowego różnych form systematycznej pedagogizacji rodziców.

¹ Małgorzata Smolińska, nauczyciel historii i WOS w Gimnazjum Nr 1 w Górze.

Celem mojej pracy jest wskazanie sposobów, zakresu i warunków wspierania rodziców przez nauczyciela w procesie orientacji zawodowej.

Główne cele spotkań z rodzicami:

1. Aktywizacja rodziców do działalności doradczej i współpracy z doradcą oraz szkołą.
2. Dostarczenie aktualnych informacji i wiedzy o zawodach, rynku pracy i edukacji.
3. Zapoznanie rodziców z problematyką wyboru zawodu, przeciwwskazaniach zdrowotnych itp.

Szczegółowe cele spotkań i współpracy z rodzicami:

- pozyskanie rodziców uczniów do współpracy, utworzenie list rodziców – wolontariuszy prowadzących zajęcia z młodzieżą samodzielnie lub towarzyszących szkolnym doradcom zawodowym,
- wspólne działania informacyjne rodziców oraz doradców zawodowych w zakresie kształcenia i pracy,
- pogłębienie samoświadomości rodziców,
- indywidualna współpraca z rodzicami uczniów mających problemy z nauką w szkole aktualnej, wyborem przyszłej drogi edukacyjnej i zawodowej,
- spotkania warsztatowe dla rodziców w zakresie kształtowania w nich umiejętności towarzyszenia dzieciom w podejmowaniu przez nie świadomych wyborów,
- uświadomienie rodzicom, że ich dziecko ma prawo do bycia tym kim chce, a nie tym kim oni sobie wymarzyli,
- indywidualne i grupowe zajęcia dotyczące kształtowania w rodzicach akceptacji wyborów dokonywanych przez dzieci,
- porady dotyczące wyboru ścieżki edukacyjnej dzieci na podstawie przeprowadzonej diagnozy zainteresowań, oceny predyspozycji zawodowych, rozmów doradczych,
- udzielanie porad indywidualnych i grupowych rodzicom w zakresie informacji o możliwości zdobycia przez dzieci stypendiów.
- uzyskanie przez doradcę jak największej ilości informacji o uczniach.

Postawy rodziców a określanie preferencji o charakterze edukacyjno-zawodowym

Analizując czynniki rodzinne wpływające na rozwój i preferencje zawodowe, Roe (za: Gladding, 1994) opracowała schemat obrazujący stosunki pomiędzy rodzicami i dziećmi w okresie wczesnego dzieciństwa.

Podstawowym wymiarem jest wymiar emocjonalny, którego krańce określają chłód i ciepło. Kształtują one trzy rodzaje relacji rodzice – dziecko (Gladding, 1994).

Pierwsza z nich charakteryzuje się **emocjonalną koncentracją na dziecku**. Może przybierać jedną z dwóch form: ochraniania, czyli nadopiekuńczości, kiedy rodzice robią dla dziecka zbyt wiele nakładając w ten sposób do uległości i zależności oraz wymagań, kiedy warunkiem zyskania koncentracji rodziców są osiągnięcia dziecka.

W przypadku dziecka, w stosunku do którego rodzice przybrali formę nadopiekuńczości, dziecko takie nie potrafi formułować własnych sądów i ocen. Wymaga ciągłego wspierania swoich decyzji przez rodziców i brak mu wiary we własne możliwości.

Druga relacja to **„unikanie dziecka”**. Wyróżnia się tu również dwie formy: zaniedbanie dziecka, kiedy rodzice starają się zaspokoić potrzeby dziecka w ograniczony sposób oraz odrzucenie dziecka, kiedy rodzice nie podejmują żadnych wysił-

ków, w celu zaspokojenia jego potrzeb.

Pozostawienie dziecka samego sobie prowadzi do narastania poczucia osamotnienia i pustki. Osoby z tej relacji odczuwają poczucie niepewności, kompleks niższości i niską samoocenę. Uczniowi z takimi cechami towarzyszy zwykle silne wahania w wypadku podejmowania decyzji o wyborze ścieżki zawodowej lub edukacyjnej.

Trzecim rodzajem relacji rodzice-dziecko jest **akceptacja dziecka**. Może mieć charakter niekonsekwentny (przypadkowy) lub rozumnie kochający.

Zachowania wynikające z braku respektu do odrębności dziecka są związane z emocjonalną koncentracją na dziecku, choć rodzice mają poczucie, że takie zachowanie wynika z miłości. Rodzice przez kreowanie dziecka na takie, jakim ich zdaniem powinno być, odbierają dziecku prawo do bycia tym, kim jest i chce być.

Postawa akceptująca sprzyja rozwijaniu zainteresowań. Zaufanie do dziecka daje dziecku większą wiarę w siebie, wysoką samoocenę, twórcze myślenie. Rodzice są gotowi do podejmowania z dzieckiem dyskusji na temat planów życiowych, potrafią powstrzymać się od narzucenia własnej woli, rozmawiają w atmosferze szacunku i respektowania praw dziecka, nie wytykają mu błędów, ale biorą punkt widzenia swojego syna lub córki spokojnie wyrażając własne zdanie (Campbell, 1991).

Wśród wymienionych postaw Roe (za: Gladding, 1994) rozróżniła z jednej strony zachowania rodziców sprzyjające kształtowaniu się u dziecka nastawienia na ludzi (zachowania opiekuńcze i wymagające), z drugiej postępowania sprzyjające nastawieniu na rzeczy – postawa unikania i niekonsekwentnej akceptacji.

Jednostki, u których dominuje orientacja na osoby, częściej wybierają zawody zgodne z prezentowanymi przez nie zainteresowaniami społecznymi, wymagające zdolności werbalnych.

Współpraca z rodzicami

Rodzice to pierwsze znaczące osoby w życiu dziecka. Powinni oni akceptować dziecko takim, jakim ono jest, uznając jego możliwości intelektualne, usposobienie, temperament. Atmosfera akceptacji w domu rodzinnym umożliwia dziecku swobodne działanie, natomiast obserwacja, refleksja i rozmowy na temat przyszłości zawodowej są czynnikami wspomagającymi pracę szkoły. Ujednolicenie celów wychowawczych powoduje, że oddziaływania są efektywniejsze, a współpraca pomiędzy szkołą i rodziną pełniejsza.

Aby współpraca była owocna konieczne jest przestrzeganie następujących zasad:

- zasada partnerstwa (równorzędne prawa i obowiązki),
- zasada wielostronnego przepływu informacji,
- zasada jedności oddziaływań (konieczność realizowania zgodnych ze sobą celów wychowania),
- zasada pozytywnej motywacji (dobrowolny i chętny udział we współdziałaniu obu grup),
- zasada aktywnej i systematycznej współpracy.

We wszystkich działaniach, których celem jest przygotowanie uczniów do podjęcia decyzji, nie można nie uwzględnić ważnej roli rodziny w procesie decyzyjnym.

Kontakty z rodzicami mają najczęściej formę spotkań, które służą wymianie informacji. Odbývają się one systematycznie, z określoną częstotliwością w ciągu

roku szkolnego. Atmosfera spotkań powinna być dla rodziców bezpieczna, warto postępować zgodnie z zasadą: "Nigdy na forum nie poruszamy problemów indywidualnego ucznia". Uwzględniając aspekty wyboru zawodu, na spotkaniach z rodzicami poświęcamy czas nie tylko na spotkania grupowe ale również rozmowy indywidualne. Na pierwszym spotkaniu w danym roku szkolnym można zasugerować rodzicom przykładową tematykę, którą warto pogłębić i zaproponować, aby wybrali te, z którymi chcieliby się w danym roku zapoznać, ewentualnie dodali inne.

W sugestiach może znaleźć się następująca tematyka:

- rozporządzenia ministra, wybrane akty prawne, np. z zakresu praw dziecka, bezpieczeństwa, prawa karnego i opiekuńczego,
- przyczyny niepowodzeń szkolnych uczniów i sposoby radzenia sobie z nimi,
- czynniki, które należy uwzględnić przy wyborze szkoły lub zawodu
- system edukacji w Polsce,
- predyspozycje intelektualne i osobowościowe, zainteresowania mojego dziecka
- jak doradzać mojemu dziecku,
- rozeznanie w potrzebach własnych dzieci i poznawanie sposobów zaspokajania potrzeb,
- kierowanie procesem uczenia się,
- organizacja czasu dziecka (czasu pracy i czasu wolnego),
- umiejętność porozumiewania się z dzieckiem i osobami dorosłymi,
- wspólne planowanie i spędzanie czasu w domu i szkole,
- radzenie sobie z konfliktami i negatywizmem dziecka.

Doradca nie wszystkie tematy musi opracować sam. Może poprosić o pomoc w opracowaniu lub przeprowadzenie spotkania pedagoga szkolnego, psychologa, lekarza, doradcę z poradni rodzinnej, policjanta itp.

Sugestie i porady oraz wiedzę pedagogiczną dobrze jest podać rodzicom swych uczniów np. w formie kilkunastu zdań, krótko i ciekawie sformułowanych. Odbite na kserokopiarce i udostępnione każdemu zalecenia pozwolą rodzicom na refleksję w domu nad własną postawą rodzicielską oraz ułatwią im kontakt z własnym dzieckiem i utwierdzą w słuszności naszego postępowania lub skorygują je.

Warto pokusić się też o spotkania z rodzicami metodą warsztatową. Nie jest to metoda nowa, ale raczej rzadko wykorzystywana. Wychowawcy obawiają się trudności w nawiązaniu aktywnej współpracy z rodzicami w czasie zajęć, nieprzewidzianej reakcji uczestników spotkania, braku zainteresowania tą formą edukacji.

Spotkania te są użyteczne nie tylko dla rodziców, ale również dla nauczycieli/doradców. Rodzice otrzymują gotowe narzędzia przydatne w wychowaniu dzieci. Podczas kontaktów z rodzicami rozmawiamy o problemach związanych z planowaniem kariery i wyborem dalszej edukacji. Możemy odwoływać się do wspomnień i doświadczeń rodziców, składających się na odtworzenie ich własnej kariery zawodowej.

Ważnym elementem spotkań warsztatowych jest wyzwolenie i wykorzystanie siły twórczej drzemiącej w rodzicach – rad, entuzjazmu, zdolności, doświadczeń życiowych.

Najlepszą metodą do zrozumienia drugiego człowieka jest **doświadczenie i przeżywanie**.

Postawienie rodziców w sytuacji problemowej pozwala im wczuć się w sytuację własnego dziecka, „pobyć w jego skórze”, doświadczyć emocji, które ono przeżywa.

Warunkiem sukcesu w prowadzeniu warsztatów jest atmosfera, w której uczestnicy czują się ważni i kompetentni jako rodzice.

Sprostanie takiemu wymaganiu jest możliwe wtedy, gdy wychowawca/doradca ustala wraz z rodzicami reguły, które będą obowiązywały podczas wszystkich spotkań, tworząc w ten sposób klimat zaufania i bezpieczeństwa.

Przyjmuje rodziców takimi, jakimi są. Nie jest osobą oceniającą, ale wspierającą. Nie dominuje, nie narzuca rodzicom swoich przekonań.

Dobiera ćwiczenia i tematykę tak, aby rodzice mogli sami zidentyfikować swoje problemy i czynnie uczestniczyli w szukaniu konstruktywnych rozwiązań.

Umie kontrolować stres. Posługuje się językiem prostym, zrozumiałym dla innych.

Dysponując odpowiednią wiedzą pedagogiczno-psychologiczną nie może dopuścić, aby przebieg spotkania wymknął się spod jego kontroli.

Znając sprawy i problemy swoich uczniów jest w stanie przewidzieć część pytań czy kwestii nurtujących rodziców.

Również w tego typu spotkaniach ważne jest stworzenie odpowiedniej atmosfery.

Spotkania indywidualne – konsultacje rodziców z nauczycielem odbywają się według harmonogramu, który powinien być podany do wiadomości rodziców na początku każdego roku (semestru). Na takie konsultacje może przyjść każdy rodzic, który chciałby pogłębić swoją wiedzę o zawodach, szkołach czy wynikach w nauce i zachowaniu swojego dziecka. Na takich konsultacjach rodzic może również wyjaśnić wątpliwości, ustalić z nauczycielem wspólny plan działania, przekazać ważne informacje o dziecku, jego stanie zdrowotnym itp. Warto również poprosić o spotkanie wówczas, gdy mamy do przekazania same pozytywne informacje. Można wówczas wskazać obszary lub formy rozwijania szczególnych uzdolnień ucznia, zachęcić rodzica do współpracy w tym zakresie.

Organizujemy też spotkania indywidualne z pedagogiem, psychologiem, które mogą mieć formę konsultacji, związanych z udzielaniem rad, wskazówek, zasięgnięciem opinii. Oferowane rodzicom pisemne lub telefoniczne konsultacje mogą być odpowiedzią na konkretne pytania i problemy. Spotkania z rodzicami mogą mieć również charakter prelekcji, która uwzględni ich potrzeby i zainteresowania oraz obejmuje swoim zakresem zagadnienia orientacji zawodowej.

Udostępnianie rodzicom odpowiedniej literatury i materiałów, dotyczących problematyki wyboru szkoły lub zawodu, spowoduje poszerzenie ich wiedzy i będzie pomocne w konfrontacji ich oczekiwań z rzeczywistością. Istotnym elementem współpracy z rodzicami jest przedstawienie im oferty edukacyjnej (rodzaje szkół, wymagania i zasady rekrutacji) dotyczącej następnego etapu kształcenia.

Partnerstwo w relacjach z rodzicami, wyrażone poszanowaniem ich stanowiska i sugestii związanych z wyborem zawodu, jest przykładem dobrej współpracy i uznaniem ich ważnej roli w procesie decyzyjnym.

Techniki i umiejętności przydatne nauczycielowi podczas kontaktów z rodzicami:

- akceptacja i unikanie negatywnego nastawienia,
- uważne słuchanie – bierne lub aktywne w zależności od oczekiwań rodzica,

- parafrazowanie treści wypowiedzi rodzica lub uczuć które on wyraża podczas rozmowy,
- zadawanie pytań, zwłaszcza otwartych, unikanie zadawania pytań seriami oraz pytań mających formę twierdzącą lub zaczynających się od słowa „dlaczego”,
- stosowanie różnych form odpowiedzi na pytania rodziców: oceniające, interpretujące, wspierające badające i parafrazuujące w zależności od pytania, sytuacji i oczekiwań rodzica,
- zadbanie o odpowiednie przygotowanie miejsca spotkania tj. wystrój klasy, ułożenie stolików itp.

Nawiązując współpracę z rodzicami trzeba dokonywać ewaluacji. Nauczyciel/doradca musi wiedzieć, jak odbierana jest przez rodziców jego praca, z czego są zadowoleni, a co ich niepokoi lub, co chcą zmienić. Należy również wzbogacać swoją wiedzę z zakresu kontaktów z rodzicami korzystając z literatury, uczestnicząc w prelekcjach, warsztatach, wymieniając się doświadczeniami z innymi doradcami zawodowymi. Bez dokonywania raz na jakiś czas ewaluacji i wzbogacania swojej wiedzy można stracić kontrolę nad jakością swojej pracy i wpaść w stereotypy nie wnoszące korzystnych zmian.

Scenariusze zajęć z rodzicami

I. Jak przygotować dziecko do planowania swojej kariery

Cele:

- Uświadomienie rodzicom o roli jaką odgrywają w doradzaniu dzieciom.
- Aktywizacja rodziców do działalności doradczej i współpracy z doradcą oraz szkołą.
- Pobudzanie autorefleksji

Czas trwania: ok. 2,5 godz.

Przygotowanie do wywiadówki

A. Moje wewnętrzne przygotowanie. Pomysły i zapisanie tego (najbardziej ugruntowanych myśli) po co robię takie spotkanie:

- Na czym mi zależy? Co chcę osiągnąć?
- Co jest dla mnie najważniejsze w kontakcie z klasą, a co z rodzicami?
- Jakie jest moje zdanie o wspieraniu przez rodziców dzieci w wyborze szkoły.
- Co chciałabym przekazać rodzicom i czy chciałabym ich do czegoś przekonać?

B. Wcześniej na godzinie wychowawczej przeprowadziłam ankietę dotyczącą zainteresowań wśród uczniów mojej klasy - na kartkach odpowiadają na pytanie.

Informuję uczniów, że chciałabym na zebraniu te wyniki ankiety odczytać rodzicom, aby pomóc im w lepszym zrozumieniu i poznaniu swoich dzieci.

Uczniowie podpisują kartki.

C. Przygotowanie sali

Przebieg wywiadówki

Powitanie rodziców

1. Przedstawienie celu spotkania i podkreślenie o doniosłej roli rodzica, w wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej.
2. Obejrzenie prezentacji „wybieram szkołę i zawód”

3. Zachęcenie rodziców do dyskusji – *jak przygotować dziecko, młodzież do planowania swojej kariery*. W toku rozmowy (dyskusji) zachęcam rodziców do sformułowania wniosków i spisania ich na planszy papieru, które będą odpowiedzią na pytanie.
4. Prowadzący wyjaśnia rodzicom, jak ważne jest poznanie mocnych i słabych stron dziecka. (można zaproponować rodzicom, by zastanowili się nad swoimi mocnymi i słabymi stronami- do jakich można dojść wniosków?)
5. Zapoznanie rodziców z wynikami ankiet na temat zainteresowania. Każdy rodzic zapewne z ciekawością sprawdzi, czym interesuje się dziecko i czy wyniki dziecka są zbliżone do oceny rodzica.
6. Zapoznanie z zawodami, które będą cieszyć się największym powodzeniem do 2010 r.
7. Rozdanie kartek z informacjami gdzie szukać pracy.
8. Podziękowanie za przybycie i udział.

II. System edukacji w Polsce

Cele:

- Przedstawienie systemu edukacji w Polsce.
- Przedstawienie rodzicom wszystkich typów szkół.

Czas: 1 godz.

Przygotowanie do wywiadówki

Przygotowanie sali

Przebieg

Powitanie rodziców

Prezentacja tematu i celów

Prezentacja –pokaz multimedialny przedstawienie Systemu edukacji w Polsce.

Przybliżenie rodzicom typów szkół, zasad rekrutacji, i możliwościach dalszej nauki.

W trakcie prezentacji nauczyciel odpowiada na pytania rodziców.

Przekazanie rodzicom informatorów, broszur i ulotek z różnych szkół.

Wypełnienie ankiety dla rodziców

III. Planowanie kariery od czego zacząć?

Cele:

- Aktywizowanie rodziców do włączenia się w proces wyboru zawodu ich dzieci.
- Pogłębienie refleksji rodziców nt. ważności relacji rodzicielskich z dziećmi.

Czas: 1,5 godz.

Metody: miniwykład, dyskusja,

Przebieg:

1. Powitanie rodziców, zapoznanie z celami spotkania.

2. Rozmowa z rodzicami, czy już razem z swoimi dziećmi rozmawiali jakie są ich plany życiowe. Czy ich dzieci już wiedzą co chcą robić w przyszłości?

W tym momencie możemy omówić w formie krótkiego miniwykładu z uczestnikami zasady dotyczące planowania i określania celów, np. w formie podanej poniżej:

Planowanie możemy podzielić na:

1. Strategiczne – (5 lat i więcej) – Pokazuje ci, co chcesz osiągnąć w życiu. Ważne

są tu wartości, którymi się kierujesz, twoje priorytety, kierunek w którym dążysz (np. będąc profesorem wyższej uczelni).

2. Długoterminowe – (do 5 lat) ludzie, którzy potrafią planować i planują długo-terminowo, częściej osiągają sukcesy. Postępowanie służące realizacji celu, rozłożone w czasie. Np. nauka języka
3. Średnioterminowe – (od paru miesięcy do roku) – plan, co musisz zrobić w tym roku, by zrealizować plan pięcioletni. Planujemy tak wakacje, zasoby finansowe, szkolenia.
4. Krótkoterminowe – (do trzech miesięcy) – kontrolujemy założone cele.
5. Bieżące – (codzienne do tygodnia) – szczegółowe ustalenie (z kalendarzem, z podziałem na godziny planu codziennych zajęć).

Zabawa. Rodzice wypełniają tabelę, na której określają swoją drogę życiową (będzie ona pomocna przy wyciąganiu wniosków, czy czasami ich marzenia nie są przelewane na ich dzieci)

Wyciąganie wniosków- rady dla rodziców do pracy z dzieckiem.

Dlaczego warto planować przyszłość?

Ile czasu dają sobie na jego zrealizowanie?

Czego potrzebuję do jego realizacji?

Jakie etapy wydają mi się nieodzowne w realizacji tego celu?

Jakie przewiduję przeszkody?

Co mam zamiar zrobić, aby je pokonać?

Kto może mi w tym przeszkodzić?

Kto może mi w tym pomóc?

Jak przekonać wyżej wymienione osoby?

Wnioski i spostrzeżenia

Rola doradcy zawodowego jest bardzo istotna, ponieważ musi on umiejętnie działać pomiędzy sferą marzeń i żądań rodzica a prawdziwymi umiejętnościami i zdolnościami dziecka czy młodego człowieka.

Udzielanie rad ma sens tylko wtedy, gdy rodzic darzy doradcę/wychowawcę zaufaniem, wierzy, że celem jego działania jest dobro ich dziecka.

Rodzice są pierwszymi doradcami zawodowymi, muszą jednak pamiętać, że zarówno oni jak i ich dzieci nie muszą sami borykać się z wyborem dalszej szkoły czy pracy.

Wszyscy mamy własne systemy wartości, rodzice mogą wyznawać zupełnie inne wartości niż nauczyciel, lecz nie powinni czuć się tego powodu odrzuceni, potępieni czy negatywnie oceniani.

Głoszone przez ciebie zasady muszą być zgodne z twoim postępowaniem - tylko wtedy jesteś wiarygodny:

- Stosuj otwarte komunikowanie się.
- Udzielaj wyczerpujących odpowiedzi, jasnych dla rodzica.
- Nie decyduj za rodzica, nie próbuj go w tym wyręczać.
- W codziennych sytuacjach bądź wyrozumiały, cierpliwy, kieruj się empatią.
- Jasno przedstawiaj swoje intencje.
- Bierz odpowiedzialność za swoje postępowanie. Przyznanie się do błędu nie jest oznaką słabości, buduje zaufanie.
- Bądź wiarygodny – dotrzymuj obietnic.

- Staraj się wykazać, że to, co proponujesz ma wartość i sens.
- Gdy okazujesz wewnętrzny zapał i pasję, inni zaczynają odczuwać podobnie i są gotowi do współpracy.
- Gdy krytykujesz postępowanie rodzica, szanuj go jako człowieka.
- Jeśli musisz go skrytykować oprzyj się na faktach i zrób to życzliwie.
- Bądź rzetelny i systematyczny.

Celem współpracy wychowawców/doradców w ramach orientacji zawodowej z rodzicami jest wzbudzenie autorefleksji, przypomnienie rodzicom na jakie trudności napotykają ich dzieci w ważnych momentach swojego życia. Uświadomienie, że ich dziecko ma prawo do bycia tym, kim chce, a nie tym kim oni sobie wymarzyli. Rodzic powinien mieć świadomość, jaką rolę odgrywa w kształtowaniu i wychowaniu. Powinien wspierać, szanować decyzje, słuchać i umiejętnie doradzać biorąc pod uwagę zarówno zdolności dziecka jak i predyspozycje.

Celem najważniejszym jest jednak wzbudzenie motywacji rodziców do budowania pozytywnych, pełnych zrozumienia relacji ze swoim dzieckiem, na każdym etapie jego życia. Nie jest to zadanie łatwe, ale wspólna praca, działanie rodzic-doradca/wychowawca mogą przynieść korzyści i zaowocują w przyszłości młodego człowieka.

Literatura cytowana i proponowana do samodzielnej lektury, zawierająca ciekawe przykłady, scenariusze spotkań i cenne wskazówki:

Babich M., *Jak współpracować z rodzicami „trudnych” uczniów?* WSiP 2003.

Fechner-Sędzicka I., Lachowska-Żarska E., *Nauczyciele – rodzicom – Spotkania z rodzicami prowadzone metodą warsztatową.* Bea- Błęja Toruń.

Konińska E. *Rodzice a szkoła – krótki poradnik psychologiczny.* Rubikon Warszawa 1999.

Nowak A. *Spotkania z rodzicami. Jak uatrakcyjnić tradycyjną wywiadówkę.* Oficyna Wydawnicza G&P Poznań 2000.

Dzierzgowska I., *Rodzice w szkole.* Wydawnictwa CODN Warszawa 1999.

Faber A., Mazlish E., *Jak mówić, żeby dzieci się uczyły w domu i w szkole.* Media Rodzina Poznań 1998.

Grochowska N., Sadowiska E., *Lekcje wychowawcze – opracowanie dla nauczycieli, kl. IV, V, VI.* Wydawnictwo Seventh Sea Warszawa 2000.

Gordon T., *Wychowanie bez porażek.* IW PAX, Warszawa, 1991.

Campbell R. *Twój nastolatek potrzebuje ciebie.* Kraków: TKECh. 1991.

Gillading S.T., *Poradnictwo zawodowe zajęcia wszechstronne,* Warszawa, Wydawnictwo Urzędu Pracy 1994.

Hellinger B, Hotel G, *Praca nad rodziną,* Metoda Berta Hellingera. Gdańsk, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.